

Granit. Höjd 1,05 m., bredd 0,70 m. Ristningen är mycket nött; bäst urskiljbar är den på h. sidan.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter Helgonius):

[**paik**] . . . **sin** **han** **uarþ** **t[rib** . .]

Pegn[n] . . . *sinn*. *Hann* *varð* *drep*[inn] . . .

»Tägn . . . sin. Han blev dräpt . . .»

Brate tycker sig ha urskiljt 16—18 **rib**, ehuru »högst osäkra». Liljegren har supplerat 1—4 **paik** med ett **n** och 15—18 **trib** med **in**. Namnet är säkerligen det vanliga *Pegn* (se Sö 237 och 249), ehuru med en mindre vanlig beteckning av *e*-vokalen.

Kjulsta-stenen upptages i *Bautil* och hos Liljegren felaktigt under Turinge sn.

349. Lideby, Ytterjärna sn, Öknebo hd.

Pl. 178. Pl. 3: B 689.

Litteratur: B 689, L 811. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Mon. Sud.; O. Hermelin, Öknebo härad, s. 203, 210, 233, 235.

Äldre avbildningar: Helgonius (hos Peringskiöld a. a. och B 689); Hermelin a. a.; Brate 1896 (ATA).

Runstenen står i en sluttning på norra sidan om vägen från landsvägen Södertälje—Nyköping till Lideby, några m. från vägen och o. 100 m. NÖ om gården. I backen runtomkring finnas talrika fornlämningar, högar och stensättningar, såsom anmärkes redan i *Ransakningarna* (se ovan s. 335). Platsen är utmärkt å Geologiska kartbladet »Hörningsholm».

Höjd 1,55 m., bredd (upptill) 1,15 m.—(nedtill) 0,82 m. Ytan är ytterst ojämn, med gropar och hål, troligen beroende på stenens konsistens och ojämn vittring.¹ På h. sidan är ett stort stycke avslaget; det saknas redan på träsnittet efter Helgonius' teckning. Ristningen är upp- och nedvänd. Då stenen var rest på samma sätt redan på 1600-talet och då den har ett litet fotstycke, är det sannolikt, att den alltifrån början har stått på detta sätt. Ristningen har måhända blivit utförd, medan stenen låg på marken, och det har först sedan, då den skulle resas, visat sig, att den icke kunde stå rättvänd på den korta foten. Det blev då nödvändigt att mot gängse bruk resa den med ristningen upp- och nedvänd. Jfr Sö 196.

Inskrift:

in̄ki · auk · kati . . . **stain · at · þtgn · -apur · sin · kopan · kup · ialbi**

Ingi(?) ok *Kæti*[ll](?) . . . *stein at Þegn*, [f]adur sinn goðan. Guð hialpi.

»Inge och Kättil . . . stenen efter Tägn, sin gode fader. Gud hjälpe!»

Till läsningen: Icke stungna äro 1, 29 **i**, 3, 8, 31, 36 **k**. Däremot har 21 **g** en säkert huggen prick. 2 **n** har bst endast t. h., men denna är tydlig. Bst står tämligen högt; dock synes **n** vara sannolikare än **l**. 9 **a** har bst endast t. v. 20 **t** är tydligt. Hela övre delen av runan 23 är borta. — Helgonius: 1—4 **iaki** (L. **inki**), 8—11 **kiti**, 19—22 **pikn**. — Hermelin: **inki**, **kiti**, **pikn**; framför 12 **s** har Hermelin runorna **sa**. — Brate: **elki**, **koti**, **þtgn**.

Läsningen av första namnet är osäker. Brate uppfattar detta troligen som *Hælg*i, med

¹ »Denna sten är för öfrigt betäckt af flere små håligheter, hvilka tyckas vara utförda med menniskohand. Förmodligen har stenen innan den blef använd i och för runristningen varit använd till blotsten» (Hermelin).

bortfall av **h**, liksom i 39—43 **ialbi**. Mansnamnet *Ingi* har varit mycket sällsynt under vikingatiden, men är under medeltiden vanligt. Enda säkra belägg i runinskrifterna är Ög 220. Märkligt nog är däremot kvinnonamnet *Inga* ganska vanligt, belagt flera gånger även i södermanländska inskrifter (Sö 60, 65, 192, 205, 251). Se E. Wessén, *Studier till Sveriges hedna mytologi och fornhistoria* (1924), s. 64 f.

Namnet *Pegn* förekommer även på Sö 348, som ju enligt *Ransakningarna* ursprungligen har stått vid Lideby. Det är därför sannolikt fråga om samme man. Sö 348 är i så fall den äldre av de båda stenarna, då den är rest av *Pegn*, under det att Sö 349 är rest till minne av *Pegn* av hans söner.

350. Valsta (nu Brandalsund), Ytterjärna sn, Öknebo hd.

Pl. 178. Pl. 3: B 692.

Litteratur: B 692, L 812. *Ransakningarna* 1667—84; J. Peringskiöld, Mon. Sud.; R. Dybeck, Runa (fol.) 1, s. 87; O. Hermelin, Öknebo härad, s. 204, 209, 237, 247.

Äldre avbildningar: P. Helgonius (hos Peringskiöld a. a. och B 692; träsnittet är signerat »DSt»); Hermelin a. a.; Brate 1896 och 1919 (ATA).

Valsta är en liten gård (på $\frac{1}{2}$ mantal), som numera ingår i egendomen Brandalsund. Den gamla gårdstomten, som är obebyggd, låg V om landsvägen Södertälje—Nyköping, invid den därifrån utgående sidovägen till Gerstabergh. Enligt *Ransakningarna* fanns en runsten »vtij Walestadh . . . neder i åkergälet». Den blev där avtecknad av P. Helgonius. Sedermera har den blivit flyttad till parken vid Brandalsund, där den nu står rest på en liten höjd V om manbyggnaden.

Granit. Höjd 1,88 m., bredd (nedtill) 1,20 m. Linjerna i ristningen äro smala, men synnerligen jämnt och skickligt huggna. Ristningen är på det hela taget väl bevarad utom upptill på h. sidan, där några runor äro borta, och nedtill på h. sidan, där ett större stycke av ytan är svårt skadat.

Inskrift (med det inom [] supplerat efter B 692):

ulfr : auk : igul : raistu : stain : pensa : at || ur[i : fa]pur sin : kupan : kup : hialb[i .] --- hn . .

5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

UlfR ok Igull ræistu stæin þensa at Orra(?), faður sinn goðan. Guð hialpi [and hans.]

»Ulv och Igul reste denna sten efter Orre, sin gode fader. Gud hjälpe hans ande!»

Till läsningen: I 4 **r** är h. bst borta. Tydligt stungna äro 9 **g** och 24 **e**. Den senare liknar ett **a** med mycket kort bst. Icke stungna äro 39 **i**, 41 och 46 **k**. 30—31 **ur** äro tydliga. Framför 30 **u** finnas inga spår av någon runa. Av 32 finnes endast nedersta delen av hst i behåll. Följande två runor äro helt borta. Efter 53 **b** ha stycken av ytan flagrat av. Av 58—59 **hn** finns övre och större delen i behåll. Därframför är en halv hst bevarad med bst upptill på h. sidan; om en motsvarande bst funnits på v. sidan kan ej avgöras. Sålunda 57 **l** eller **t**. Mellan 54 **i** och 57 har funnits plats för sk och två runor. Efter 59 **n** finnas rester av ett nedhängande ormhuvud, som säkerligen haft samma utseende som på h. sidan. Möjligen kan här ha funnits plats för ännu en runa (**s**?), men inga spår äro bevarade. — Helgonius: De båda ormhuvudena saknas på H:s avbildning. I stället har han angivit två runor **ik** framför 1—4 **ulfr**; 17 **u** (L: **a**); 24 **i**; 30—32 **uri**; 42 **y**; 55—59 **shn** (L: **saln**). — Dybeck: 1—4 **ulfr**, 24 **i**, 30—32 **ura**. — Hermelin: 1—4 **ulfr**, 24 **i**, 30—32 **urm**, 37 **r**, 54 **i**, men därefter intet mera. — Brate: 1—4 **ulfr**, 24 **e** (eller **a**), 30—32 **ura**; efter 54 **i** endast 58 **h**.